

Noviny ze starých vlastí.

(Přesná správa o staré domovské a nepokojné situaci.)

Rakousko upravuje svoji valutu, však uskutečnění této věci se nyní přehrábí. Zdá se, že skutečně věrně a s naprostou jistotou předvádí spravodaj váš, že vláda úpravou valuty šlo vlastně o opatření válečného pokladu. Ažpoň i vláda blízké listy toto mínění bez ostrych přehlasí.

Vida, jak je Rakousko slabé; na jedné straně spjata je okovy, které si vložilo samo na svá bedra svojí trojpolitkovou politikou, pod jejíž tíhou mravně i hmotně klesá; na straně druhé krváčí z čerstvých ran, které si způsobilo v ohledu hospodářském obchodními, listem vašim odsouzenými smlouvami, po straně třetí posléze nebezpečně je ohroženo vnitřním rozkladem svých národů.

K těmto koncům dovedla Rakousko ta tak velebohá ruka Taaffeova. V Uhrách roste hnutí opoziční až do krajnosti, v zemích alpských se rozmáhá ruch antisemitský, na jihu bouří sjednocená chorvatská opozice a nejhůř je v Čechách.

Tyto neblahé poměry jsou ovoce rakouské smířovací (!!) politiky. Důkaz to neklamný, že tato vláda je špatná a závažná to příčina k opozici vůči vládě Taaffeově za každou cenu.

V Čechách je dnes věru nevolno. Nově svolaný sněm, jak jsme již oznámili, mimo rozpočet, pomínuv všech potřeb této poplatné země a všech naléhavých nutných oprav, zabývá se hlavně nešťastným dílem punktačním, proti vůli všech věrných Čechů...

Rozdělení soudních okresů v české a německé a zřízení nových zdá se býti věcí ryze administrativní, malichernou. A přece je to otázka veliké důležitosti. Jedná se o to, zříditi německé obvody s jazykem německým a české s jazykem českým a českým. V českých, jak vidno, Němci by se dobře udrželi, ale v německých běda Čechům! Byli-li nyní ve smíšených okresích pronásledováni, byli by v ryze německých pálení!

A kdyby Čechové chtěli i macešky vydati své menšiny v hltan germánský, sudme, jaká to rovnoprávnost, když Čechové v původní, krvi svou a předků vykoupené vlasti měli by řadu okresů, v nichž by nesměli vůbec česky promluvit, v ostatních pak českých okresích teprve vedle němčiny uznána by byla čeština co jazyk úřední.

O tuto zásadu jde, o nic jiného. A proto nenschytají se Čechové na trhači předlohy punktační ani nyní, kdy vláda předložila sněmu také i předlohu o zřízení nového krajského českého soudu ve Slaném.

Vláda soudila, že česká města v obvodu Slanském budou se o tento soud rváti a z toho že ona bude moci kořistiti na prospěch punktači.

Ale zmýlila se. V první řadě co stálo nového krajského českého soudu místo Slaného navrhována byla Roudnice. Leč uvědomělé toto podřípské město podřídilo hmotný zisk ohledům politickým a odřeklo, zamítlo všechny nabídky. Sláva mu za to!

My Čechové musíme stále nyní na zřeteli míti pravdu, že nežijeme pouze chlebem, ale že naše požadavky a cile politické jsou zároveň hospodářskými a naše státní právo české že jest zároveň totožné se zvelebením hospodářských poměrů českých.

K čemu tedy bráti almužny od vlády, když můžeme sami míti celé hřivny, z nichž podnes a stále do Vídně půjčujeme bez optátky?

Stájmě pevně na půdě svého státního práva.

To nám zaručuje budoucnost.

České státní právo nabývá denně pevnějších útvarů. Dochází uznání i se strany německé a my tentokrát neváháme k porozumění pravé situaci citovati i hlasy Němců. Plníme tím důsledně, co počal list váš, upozorňující občas na hlasy francouzské.

Hlas dneš citovaný, se obšířil, je velezajímavý.

Orgán německé strany práva "Die deutsche Rechtsparthei" přináší ve svém jednom čísle zajímavý článek, napsaný: "České státní právo podléhá Němcům." Ve článku tom dokazuje se, že po roce 1866 byla jediné správná politika rakouská, vyhovět požadavkům Slovanů, zejména Čechů, a že není ani k napravení politická chyba, která se dopustili německí ředitelové státní politiky rakouské tím, že po vyloučení Rakouska z Německa neměli nižšího jiného na práci, než rozděliti se o panství v habsburské monarchii a Mařary. V roce 1866 vydal Bismarck proklamaci k slavnému národu českému, v níž uznává jeho historická a přirozená práva a připomíná českému národu, že nadešla doba vhodná, znovuzříditi opět království české jako stát samostatný, a německé politikové v Rakousku i v říši hned po tom domnívali se vykořistiti "fait accompli" pražského míru nejlépe tím, když podlomí veškeré právo historické jako moderní, na jehož pevných základech říše tak přepodivná jako jest Rakousko jediné existovati může. Jak hluboko rakouští Němci vryli se již v onen neliberální, zhoubný klam, toho novým dokladem je výrok jejich nejtalentovanějšího vůdce Plenera, že všeobecné hlasovací právo sluší zavrhnutí proto, poněvadž neznamená nižšího jiného, než slovanskou většinu. Tolik přece prý muslo být zřetelné Němcům v Rakousku, že roztržením svazku s Německem musí národní vědomí Slovanů sesliti, a že nemožno je, odepřiti na příklad Čechům to, čeho v tak hojně míře dostalo se Mařarům. Jest to jeina z největších politických naivností, kterou osvědčili Němci tím, když domnívali se, že v Cislajtánii pojmí si většinu a neškodnou učiní autonomii zemskou v Čechách, tedy v zemi s převážnou českou většinou. Slované přece nemohli si dát líbiti německou pretenzi, která se Slované rakouskými vládnouti chtěla jako s plemenem inferiorním. Touto německou taktikou byli Slované a najmě Čechové podrážděni k odporu a že v souvislost uváděli tuto snahu s jednotným, národně německým státem zatím vzniklým, rozumí se samo sebou. A následek toho? Že na příklad A. z Hartmannů pokládá posici Německva v Rakousku za ztracenou, a že věští týž osud Vídní, kterýž stihl Prahu, jež stala se městem úplně českým. Však tato perspektiva Hartmannova, každého Němce do duše urážející jest prý nevinoučká proti tomu, jak na budoucnost Rakouska pohlížejí Němci nejen v Rakousku, nýbrž i v německé říši. A nyní následuje místo, které by si měli ti, jichž se věc týká, velmi dobře zapamatovati. Pokládají totiž — praví "Die deutsche Rechtsparthei" — rozklad habsburské monarchie za nezbytný a těší se tím, že "německé země" její, k nimž počítají také Čechy, případnou k Německu, které prý se již svým britkým způsobem jinde osvědčeným o to pokoušá, aby země ta co nejdříve byla zgermanisována. A aby nebyl pisatel dotčeného článku v podezření, že snad přehání, dodává k tomu: Putujmež po německé říši a doptávejme se kdekoli, u vznešeného i u prostého, od diplomata počínaje až k poslednímu politickému přístípkáři — každý z nich dá nám — ruku na srdce — mezi čtyřma očima odpověď tutéž. Necht se nikdo neklame frázemi kancléře Capriviho, že Německo si přeje aby Rakousko

jako velmoc bylo zachováno; i nejlepší vůle skutečných a pravých vlastenec rakouských, kteří tuto říši milují z plna srdce, slomena je pesimismem, kterýž nevidí jiné opory, než ve slavné německé říši, k níž se v nejhorším případě uchýlí. Však nezájme na Němce v Rakousku, jsouce tím sami vinni, že takto se věci mají. Politická moudrost nezmohla se na nic více, než na trochu schulverinské propagandy a následky toho mohou státi se nejen Rakousku, než i nám osudnými. Jed nejistoty, neustálenosti poměrů a bázně, co přinese budoucnost, otravuje existenci Rakouska a ochromuje spojení našeho. Jed ten zároveň roztřepuje Slované vše a více a je zneptáloje, a jedem tím Rakousko najisto zhyno, nepodaří-li se vznítiti v něm opět víru na poslání jeho, jež ale nesmí domáhati se německého panství, nýbrž které musí býti prodchnuto myšlenkou federace a jehož úkolem musí býti vřelá a přátelská shoda Němců se západním Slovanstvem. V první řadě ovšem musí býti docíleno shody mezi Němci a Čechy, a žádná cena nesmí být dosti vysokou, za kterou podati by se smítli tyto dva národy. A věru že v přítěné té nelze ničehož vytýkati fundamentálním článkům hraběte Hohenwarta. Čechové byli by bývali provedením těchto článků usmíření a jednota rakouské monarchie byla v nich s dostatek chráněna. Korunovace, která v citové politice české tak velký má úkol, měla býti dávno povolena. A věru jest se co diviti, že po korunovaci v Pešti ihned nebylo uznáno české státní právo, které by se bylo stalo hrzdebou proti mařarské nadutosti. Němci v Čechách — a to zecht si dají říci — budoucnost svou krok za krokem podrývají tím, že nechťjí svůj rakouský patriotismus založiti na lásce ku své české vlasti. Nic není přirozenějšího, než že Čech nevádíet musí vlastenectví pouze rakouské. Německá strana proto svými sympatiemi provázeti musí politiky, jejichž cílem jest, zříditi v Rakousku samostatný český stát ve federativním svazku s ostatními zeměmi habsburské monarchie."

Zaznamenáváme tento hlas s povděkem. Jest v něm trojí naučení: prvé těm, kdo řídí osudy této říše, druhé našim Němcům a třetí našim slavné historické šlechtě a její správcům, Staročechům.

Leč zdá se, že všechna poučení jsou marna.

Vizme jen nyní práci v Čechách:

Na českém sněmu bylo konáno za uplynulých dvacet dnů všeho vředy pět schůzí sněmovních! Není prý materiálu a třeba prý dopřáti času komisím. Dobrá. Té doby zřizeno na sněmě 14 komisí a sice rozpočtová, školská, pro záležitosti hypoteční banky, pro záležitosti obecní a okresní, zemědělská, pro veřejné práce, pro upravení financí zemských, petiční, pro okresní záložny hospodářské, komise pro zavedení rovnoprávnosti v úřadech, pro záležitosti zemské banky, pro opravu stavebního řádu pražského, pro zákon rybníkový a pro volební řád v obcích a tažme se, mnoholi jich v uplynulých dnech pracovalo? Sešla se pouze komise rozpočtová, poněvadž konečně jednou rozpočet zemský na rok 1893 — nyní máme už duben — vyřizen býti musí, a komise pro záležitosti okresní a obecní a to proto, poněvadž je to nyní vlastně komise vyrovnávací a poněvadž to žádají Němci a vláda. Z ostatních sešla se jediná komise pro opravu volebního řádu v obcích, ostatních 11 výborů ani prstem nehnuho. Trhají království české — to jest to hlavní, ostatní potřeby země necht ustoupit do pozadí. Tak se na sněmě království českého pracuje!

Ani nová konference českých stran, svolaná Mladočechy, v těchto

věcech nepomohla. Šlechta trvá na tom, že předlohy vládní o trháni české země vyly prý z potřeb lidu a i proti Staročechům s Němci hlasuje na jejich uskutečnění.

Trhlna mezi šlechtou a jí vesdy věrně oddanými Staročechy jest hotova.

Co bude dále?

Kdož to ví? Vyškejme ještě krátce. Snad nejbližší dny dají nám rozluštění.

Požadavky Mladočechů zatím jsou: 1.) schválení adresy k českému králi; 2.) rovnoprávnost ve škole a v úřadech; 3.) zamítnutí punktači.

Že šlechta nepřistoupí na tyto túžby, toť zřejmo a proto již dnes netajeně tvrdíme a dr. Kolděnským, že český národ šlechty nemá, český národ ani takovouto českou šlechtou, která takto proti vůli celého národa se staví, ani nechce míti. Hlásí-li se někdy tato šlechta k nám, nehlásí se k nám jistě k vůli nám, ale k vůli sobě, jelikož nás potřebuje aneb chce-li nám spojenstvím svým v našich národních snahách jenoz překážet. —

Smutné vyznání, ale pravda to. Není to ostatně jediná zmutná historie.

Praha, caput regni, vyznamenala se ondy opět svojí zbabělostí. Před nedávnem zrušila Praha některé německé třídy školní, protože neměly dostatek dětí. Z oprávněného činu tohoto udělali Němci, jak už to umí, utiskování a pronásledování německé mládeže a věc se dostala k zemské školní radě.

Německé oddělení této korporace ovšem ujalo se Němců, místopředseda jeho pan Zabusch (patrně z české matky Zabuš) vyslovil se, že jednání Prahy není dobré, že jest nespravedlivé a když spravedlivý Němec Heinrich, zástupce Prahy v německém oddělení zemské školní rady se Prahy zastal, dostalo se mu i dítka v následující schůzi od samotného místopředsedy. Ovšem Heinrich neměl a co uražený zástupce Prahy odvolal se k místu Praze, a toto, ač nerado, musilo do věci zasáhnouti. Vypracovalo memorandum, v němž dokázalo, že nekřivdí školám německým, naopak, že mají Němci v Praze více tříd, než jim patří, a žádalo proto, aby bylo naříditi Prahy z nespravedlnosti k Němcům odvoláno a dítka jejímu zástupci pro zastání se pravdy udělena, aby byla zrušena.

Než co se stalo?

Pan místopředseda obratem pošty vrátil nečtené memorandum Praze zpět s ostrými poznámkami.

Tato níkterak neomluvitelná pánovitost nejvyššího strážce práva v Čechách, tato urážka hlavního města Čech, ovšem vzbudila velkou senaci.

Mladočeši navrhli v obecním zastupitelstvu, aby se dalo veřejně po Praze nalepiti politování nad skutkem místopředsedy, aby tedy zastupitelstvo pražské, nemožno se dovolati slyšení u úřadu zemského, odvolalo se k národu.

V první řázi, rozehvěni učiněnou urážkou, hlasovali všichni pražští obecní starší pro tento návrh, který uložen byl městské radě k vykonání.

Ale opatrní otcové města záhy vychladli, rozehvěni a a spravedlivý hněv zmizely a místo nich dostavila se obyčklá otrockost.

Přišla bezpochyby také střikačka shora a když věc podruhé přišla do sboru obecních starších, staročeská většina zamítla projev politování, vyhotovený Mladočechy a usnesla se ponížně odvolati se ku sněmu.

Na sněmu dopadli otroci! Pan místopředseda odbyl je sarkasmem a Staročechi jásali, že jim vůbec odpověděl! —

Staročeská většina na pražské radnici vůbec za purkmistrování p.

Heinricha Scholze, rytíře "Im walt Gott", prováděl kouzky a kotrmelce že v ohledu politickém stojí tot zastupitelstvo daleko, daleko za menšími městy českými.

Kdy tu stane se náprava?

Německý klub sněmovních poslanců se roztrhl. Vystoupilo z něho pět nacionalů v čele s bývalým liberálním purkmistrem Schöckerem. Za příčinu uráží, že nechťjí zastupiti v jedné a v téže korporaci s dr. Jantschem, který prý zavínil rozpustění liberálního zastupitelstva. Leč příčina vlastně leží asi hloub, v nespokojenosti s nynějším vedením. Rostrika tato ukazuje správnou tvrzení vašeho listu, že i Němci záhy uznají, že toto parlamentování nikam nevede, a že buďou hledat cestu své spáse svorně s Čechy. Ne bude to hned, ale bude to. Bě Němce donutí.

České vztahy veřejné se zatím dosti vřezně. Konfliktuje se s plebeem. Ondy byly zkonfiskovány skoro všechny české listy pro cizírogru, již stavěl na vzor hrdinost Belgů v boji za svobodu a jejich vítězství a již z příkladu toho důsledně dovozoval, že i Čechům vytrvalost a nepoddajnost přinese zdar. V neděli zas 23. dubna rozpustil komisař v Přelouči schůzi lidu, protože dr. Kolděnský mluvil tam o šlechtě a pronesl rámi už výše citovaný výrok. — Ejhle! Už jest i šlechta nedotknutelná. Z toho jsou nejlépe patrný její vztahy k vládě!

Cílý ruch budí v Čechách národopisná výstava. Jako příprava k ní chystají se drobnější krajové výstavy a odborné výstavy, jichž účelem jest upozorňovati a buditi zájem pro celek, pro velkou výstavu národopisnou v Praze. Těšme se, že i bratři američtí budou tu míti své bohaté oddělení, znázorňující jich stlu, práci, život i mrav za oceánem.

Do Chicaga chystá se Čechů mnoho. Jedni, jako společnost Ludvíkova, už odjeli, druzí a to české kvartetto, námi již oznámené, pak bývalý koncertní mistr Národního divadla, bratr světového mistra, Karel Ondříček, mimo to řada jiných umělců a umělkyní, statečně Sokolové a mnoho občanstva se chystají. Hle, jak se světy sbližují. A co je sbližilo? Láska — rodná krev.

První máj v Rakousku, najmě v Čechách nebude letos bouřlivý sic, ale bude okázalý. Dělnictvo se soustřeďuje, schůzí bude mnoho a usnesení všech vřeholiti bude v požadavku osmihodinové práce, zvýšení mzdy a všeobecného hlasovacího práva. Že tu i tam strhne se šarvátka, toť jisto. Proto se vojsko stahuje k továrním osadám.

Veliké požáry stihly dvě obce: Hof. Slivno a Nadějkov. Vyhořel skoro úplně. Kdo může, pomoz.

Politický český ruch jeví se schůzemi. Začali jsme v listě vašem jeví bedlivě stopovati a činili jsme to z úmysla z dvojí příčiny: předně proto, že z něho nejlépe lze nabýti ponětí o tom, jak se v Čechách pracuje, podruhé proto, že vám bude zajímavo zvědět, které končiny jsou čilé a je-li mezi nimi i kraj váš drabý.

Veřejné schůze byly: Politická občanská beseda v Č. Budějovicích, uspořádána v neděli dne 23. t. m. 2. hodině odpolední veřejnou schůzou v níž zemský a říšský poslanec p. dr. Em. Eugel promluvil o nynější politické situaci. — V neděli dne 2. dubna pořádala se v Klatovech velká dvoraně "u slunce" o 1. hodině odpolední schůze, ve které pan prof. dr. Tomáš Masaryk podal zprávu o činnosti českého poselstva v posledním období sněmovním. — Počko-hospodářský spolek pro Litoměřice a Třebenice pořádal v Třebenicech 23. dubna schůzi v místnosti steh Besedy o 3. hodině s násled-